

Ing. Marian Jurečka
místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí

V Praze dne 11. 11. 2022
Č. j.: MPSV-2022/124045-250/1

Vážená paní předsedkyně,

obdržel jsem Váš dopis, jímž mě jménem Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, z. s., informujete o aktuální personální situaci v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a navrhuje konkrétní opatření, která by podle Vašeho názoru mohla tuto situaci zlepšit. Vámi navrhovaná témata byla následně upřesněna na osobním setkání na odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí dne 20. září 2022.

V první řadě mi dovoluji, abych zopakoval své poděkování nejen za Vaši náročnou a záslužnou činnost, ale také za možnost otevřeně komunikovat a reflektovat praktické potřeby pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“).

Jsem si vědom toho, že personální situace OSPOD není dlouhodobě příznivá. Uvádíte, že OSPOD jsou personálně poddimenzované a sami pracovníci vnímají hrozbu budoucího zajištění ochrany ohrožených dětí. Konkrétně potom konstatujete pět hlavních faktorů, které mají podle Vašich poznatků vliv na odliv pracovníků OSPOD. Těmito faktory jsou nedůstojné platové ohodnocení zaměstnanců oproti pracovníkům sociálních služeb a vliv tajemníků úřadů na ohodnocení zaměstnanců, opakované změny v otázce kvalifikačních předpokladů pracovníků OSPOD, amatérské řízení některých obecních úřadů obcí s rozšířenou působností ze strany tajemníků (zařazení do platových tříd, požadavky na odbornou způsobilost), neexistující kariéerní postup zaměstnanců OSPOD, neexistující garance jakéhokoliv profesního růstu a jistoty. Mimoto zmiňujete zátěž vyplývající ze samotného kontaktu s klienty, řešení zátěžových situací a mimořádné zapojení OSPOD vyplývající z epidemie COVID-19 nebo z migrační vlny související s krizí na Ukrajině.

K Vámi uvedenému výčtu klíčových faktorů působících personální obtíže v oblasti sociálně-právní ochrany dětí bych rád nejprve uvedl několik obecných komentářů.

Jak je uvedeno v samotném výčtu, na řadu překážek má Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) pouze nepřímý vliv, neboť jsou působeny personálním řízením jednotlivých úřadů. Fakt, že výkon sociálně-právní ochrany dětí je zajišťován v rámci tzv. **přenesené působnosti** též vnímám jako jednu z bariér znesnadňující MPSV přímý vliv nejen na personální, ale též metodické řízení OSPOD.

Dále považuji za nutné upozornit na to, že problematiku sociální práce v oblasti sociálně-právní ochrany dětí nelze oddělovat od sociální práce, vykonávané podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ani od sociální práce vykonávané v oblasti pomoci v hmotné nouzi, a je třeba reflektovat i problematiku veřejného opatrovnictví osob s omezenou svéprávností. Základními profesními předpisy pro výkon sociální práce, a to i v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, jsou ust. § 1 odst. 2 a § 109 až § 111 zákona č. 108/2006 Sb. Jakékoli systémové změny v oblasti výkonu sociální práce orgány územní samosprávy se tedy musí týkat všech oblastí sociální práce a znamenalo by to změny především právě uvedených ustanovení.

Ve věci finančního ohodnocení pracovníků OSPOD lze přitom konstatovat, že ze strany MPSV bylo jednak v nedávné době přistoupeno k zařazení pracovníků OSPOD až **do 11. platové třídy**, přičemž další agendy spadající do výkonu přenesené působnosti na obcích jsou zařazeny do třídy 9 či 10. Zároveň jsou kontinuálně upravovány podmínky transferu (dříve dotace) na výkon sociálně-právní ochrany dětí tak, aby bylo možné transfer využít cíleně na náklady spojené s činností OSPOD. Za posledních 6 let došlo k navýšení objemu prostředků v rozpočtu na výkon sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností o 24 % (od roku 2014 dokonce o 95 %). Většina prostředků plynoucí na výkon sociálně-právní ochrany dětí byla navíc v minulosti vydělena oproti ostatnímu příspěvku na výkon přenesené působnosti tak, aby nebylo možné tyto prostředky rozmělnit do jiných oblastí. **V případě, že je ze strany OSPOD, resp. obecního úřadu obce s rozšířenou působností, požadováno navýšení transferu, které je řádně odůvodněno, je možné přidělené prostředky navýšit až do výše celkového objemu rozpočtu příslušné kapitoly na daný rok.** V rámci tzv. doplatků MPSV každoročně cca 30 mil. Kč. Na druhé straně, MPSV nemůže v rámci přenesené působnosti mimo metodiku vázanou na transfer přímo určit rozsah a objem finančních prostředků, který bude na výkon sociálně-právní ochrany dětí na každém úřadě skutečně vynaložen. Zpřesnění metodiky transferu je možné pouze do určité míry, neboť nikdy nelze národní metodikou do detailu reflektovat konkrétní situace jednotlivých řešených případů OSPOD. Zároveň je MPSV jako orgán veřejné správy vázán zásadou hospodárnosti a efektivity vynaložených prostředků, proto nemůže odůvodnit věcné určení finančních prostředků nad rámec zákona.

Doplňuji, že jsem si vědom platových rozdílů v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a sociálních služeb, které nemají objektivní opodstatnění, pokud jde o náročnost profese, ale jsou způsobeny zařazením do odlišných platových tabulek.

Z hlediska metodického vedení OSPOD jsou možnosti MPSV obdobné. V rámci výkonu přenesené působnosti se tak MPSV dostává do situace, kdy za kvalitu výkonu sociálně-právní ochrany dětí ze zákona odpovídá a nese náklady na něj, nemá ale možnost jej přímo řídit. MPSV zároveň plně respektuje metodickou roli krajských úřadů, odkud je ale též omezena možnost přímého řízení OSPOD na úrovni ORP. Dovoluji si doplnit, že v některých situacích je velmi obtížné dosáhnout nejen nápravy pochybení OSPOD, pokud k němu dochází, a to i v případech zásadních dopadů na situaci dítěte a rodiny. MPSV ve své roli, omezené v tomto směru na vydávání metodických doporučení, výjimečně závazných stanovisek a na výklad legislativních předpisů, přistupuje ke sjednocení a usměrnění výkonu sociálně-právní ochrany dětí především otevřenou diskuzí nad vhodnými postupy s kolegy a kolegyněmi z krajských úřadů a jejich prostřednictvím

s OSPOD. Vzhledem k množství pracovišť OSPOD a jejich profesních přístupů není vždy možné dosáhnout plného konsensu v metodickém pojetí jednotlivých oblastí sociálně-právní ochrany dětí, ale MPSV případné připomínky či komentáře vždy zohledňuje a zejména věnuje velké úsilí dostatečnému vysvětlení všech doporučených postupů či stanovisek. S respektem k metodické roli krajských úřadů MPSV též zodpovídá přímé dotazy OSPOD a poskytuje písemné i telefonické konzultace, přičemž odpovědi na přesahové dotazy jsou též sdíleny napříč všemi kraji. V některých případech dotazy OSPOD navozují dojem, že nedochází k dostatečnému předávání informací v rámci ČR, nicméně i zde nezbývá, než spoléhat na všechny stupně řízení v rámci přenesené působnosti.

Vzhledem k pestré agendě sociálně-právní ochrany dětí, kdy v mnoha případech praxe „přebíhá“ legislativní a metodickou úpravu, je zároveň limitována i možnost sjednocení postupů. **Sociálně-právní ochrana je ze své podstaty výkonem sociální práce a nutně tak ponechává prostor pro odborné individuální zhodnocení situace každého dítěte a rodiny. MPSV nicméně přímou metodickou podporou v terénu, realizovanou z kapacitních důvodů mimo jiné prostřednictvím systémových projektů, usiluje alespoň o nastavení jednotných principů výkonu sociálně-právní ochrany dětí.** K výše uvedenému shrnuji, že řešením situace by mohl být například návrat OSPOD do struktur státní správy nebo posílení sociální práce a role obcí.

Mezi další situace přinášející mimořádnou zátěž OSPOD patří pandemické a migrační krize. MPSV si je plně vědomo náročnosti těchto situací, a proto usiluje o zajištění maximální metodické a koordinační podpory. Ze strany MPSV byla vždy vydávána stanoviska a doporučené postupy a zejména ve vztahu k externím subjektům byla jasně vymezována role OSPOD tak, aby vůči OSPOD nebyly vznášeny neoprávněné požadavky ze strany samospráv nebo jiných rezortů.

Snaha vymezit roli OSPOD a poskytovat tak pracovníkům OSPOD dostatečnou ochranu a prostor pro výkon jejich profese je ostatně jedním z hlavních cílů MPSV, ačkoliv tato snaha nemusí být vždy navenek zcela zřejmá. Souvisí s tím například i snaha napomoci OSPOD v oddělení role orgánu veřejné správy a kolizního opatrovníka nebo intenzivní metodická podpora v osvojení a automatizaci používání základních nástrojů případové sociální práce, kterými je strukturované vyhodnocování a IPOD. Přesto se objevují postoje považující vymezení základní role OSPOD za nadstandardní činnosti.

S tím souvisí i údajně nesrozumitelné vymezení povinnosti doložení odborné způsobilosti. MPSV dlouhodobě, výslovně nejméně od roku 2013, zastává požadavek doložení odborné způsobilosti prostřednictvím zkoušky odborné způsobilosti. Nejedná se přitom o zpochybnění odbornosti pracovníků, ale pouze o snahu zajistit maximální možnou kvalitu práce s ohroženými dětmi a rodinami. Aktuální snaha reflektovat tento požadavek ve finančním zajištění výkonu sociálně-právní ochrany dětí zpětnou reakcí odhalila skutečnost, že podíl pracovníků OSPOD, kteří zkouškou odborné způsobilosti nedisponují, se mezi jednotlivými kraji pohybuje mezi 2 a 49 %. Tedy v některých krajích není problém, aby zkoušku odborné způsobilosti absolvovali téměř všichni pracovníci, v jiných polovina. MPSV nicméně respektuje argument sjednocení požadavků v rámci veřejné správy a ukotvení jednoznačné zákonné úpravy. Podmínky čerpání transferu na výkon

SPOD ve vztahu k odborné způsobilosti proto zůstávají pro tuto chvíli nezměněny a případná změna zákonné úpravy bude vztažena k novým pracovníkům.

K Vaším konkrétním požadavkům na řešení výše popsané situace si dovoluji uvést následující reakce.

Pokud jde o posílení finančního ohodnocení zaměstnanců, je třeba uvést, že limity těchto opatření se odvíjejí v první řadě od limitů státního rozpočtu, resp. rozpočtové kapitoly MPSV, která je do značné míry ovlivněna stávající ekonomickou a mezinárodně politickou situací.

Možnost zavedení **náborového příspěvku** pro nové zaměstnance a **věrnostního příspěvku pro stávající zaměstnance** je navrhován dle možností stávajícího transferu na výkon SPOD a rozpočtu na rok 2023 v rámci úpravy metodiky transferu. Z pohledu zajištění nárokových finančních prostředků by se však muselo jednat o zákonnou úpravu.

Zavedení postupně **narůstajícího počtu dnů dovolené, zavedení institutu sabatických pracovních dnů a dnů pracovního volna po odsloužené pracovní pohotovosti** je otázkou změny zákoníku práce, též se vztahující obecně k výkonu profese sociální práce jako celku. V tomto směru bude otevřena otázka na možnosti úpravy v zákoníku práce.

Pokud jde o **administrativní podporu pracovníků OSPOD**, MPSV vnímá tuto potřebu velmi intenzivně v tom směru, aby administrativní úkony nebyly významnou částí výkonu SPOD. V tomto směru dojde jednak k prozatímnímu zachování možnosti **využití transferu na výkon SPOD na náklady činnosti administrativních pracovníků, jednak byl do připomínkového řízení předložen návrh na změnu spisové směrnice ve smyslu jejího zjednodušení.**

Požadavek na **plošnou garanci 11. platové třídy je opět limitován rozdělením pravomocí v rámci přenesené působnosti.** MPSV nemá možnost vstupovat do personální politiky jednotlivých úřadů, ale **opětovně rozešle k rukám tajemníků informační dopis, v němž bude náročnost profese SPOD vysvětlena.**

Nárok na odměny za mimořádný pracovní výkon lze z pozice MPSV ovlivnit pouze částečně, neboť se jedná o individuální vztah mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, kdy o výši odměny rozhoduje zaměstnavatel. MPSV zajišťuje pouze **objem prostředků,** které je možné na výplatu mimořádných odměn čerpat z transferu.

Ve věci akreditačního systému praxe zaměstnance OSPOD podporuje MPSV tuto myšlenku, a to konkrétně prostřednictvím tzv. kompetenčního modelu, který byl navržen v rámci systémového projektu MPSV v roce 2019, a který plánujeme dále rozvíjet a zejména zavádět do praxe. V tuto chvíli jsou požadavky na obsazení jednotlivých vedoucích pozic opět v rukou představených jednotlivých úřadů. V případě, že by kvalifikace pracovníků byla dokládána praxí, bylo by třeba jasně definovat kritéria na výkon této praxe a zhodnocení její kvality. Stejně tak doložení atestační karty pro obsazení metodických nebo nadřízených správních pozic je komplikované tím, že není zavedeno přímé řízení SPOD.

Vyspecifikování samostatné role kolizního opatrovníka je dlouhodobým úsilím MPSV, v souladu s Ministerstvem spravedlnosti. **Aktuálně byla založena pracovní skupina v dané věci, kterou jste rovněž součástí.** Odlišení rolí vedoucí k usnadnění výkonu SPOD je součástí aktuálního návrhu na novelizaci zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

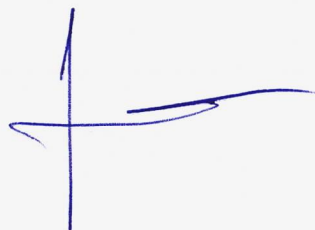
Možnost úhrady vzdělávacích kurzů nad rámec 6 dnů vzdělávání, vyplývajících ze standardů kvality SPOD, je již nyní metodikou transferu na výkon SPOD zavedena, je pouze nutné potřebnost vzdělání odůvodnit a mít dostatek disponibilních prostředků na tyto kurzy. Pokud jde o terapeutické a mediační kurzy, nejsou z „uznatelného“ vzdělávání vyloučeny v případě, že jsou akreditovány MPSV.

Velmi si cením také vašich návrhů na garanci individuální supervize a podporu psychohygieny (dostupnosti psychologické podpory) pro zaměstnance OSPOD. Možnost úhrady supervize je dána již nyní metodikou transferu na výkon SPOD, její využití je předpokládáno též standardy kvality SPOD, nicméně dle poznatků MPSV je částečně limitováno zájmem samotných pracovníků. Přesto vykazuje využití supervize 75 % obcí. Proto by v tomto smětu MPSV uvítalo bližší analýzu situace (využití supervize v praxi a jeho limity).

Ukotvení Profesní komory sociálně–právní ochrany dětí ze zákona jako profesní těleso vytvořené pro pracovníky SPOD je otázkou, která je pro nás taktéž velmi důležitá a nyní v rámci zákonného ukotvení sociální práce probíhá diskuze, do které budete taktéž přizváni.

Pokud jde o zahrnutí veškerých kvalifikačních podmínek výkonu sociální práce na OSPOD a garance výše uvedené kvalifikační předpoklady sociálního pracovníka, včetně popisu systému karierního a profesního rozvoje v zákoně o SPOD, je toto možným výsledkem dokončení debat a nalezení optimálního řešení všech výše uvedených návrhů.

S pozdravem

Vážená paní
Zdenka Křížová
předsedkyně
Profesní komora sociálně-právní ochrany dětí, z. s.
K Ovčínu 1493/1
180 00 Praha 8

Doložka konverze do dokumentu obsaženého v datové zprávě

Tento dokument, který vznikl převedením vstupu v listinné podobě do podoby elektronické pod pořadovým číslem **153317251-423327-221118084641**, skládající se z **5** listů, se doslovně shoduje s obsahem vstupu.

Vstup bez viditelného prvku.

Jméno a příjmení osoby, která konverzi provedla: **Lenka Frantová**

Vystavil: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

Vydáno dne 18.11.2022

153317251-423327-221118084641